

1.2 KIELTO

1) Mitä kielto tarkoittaa?

Kielto tarkoittaa sitä, että lauseessa on kieltosana (*ei, en, emme, ette, eivät, älä, älkää*).

Kielto tarkoittaa myös lauseita, joissa tarkoitetaan kieltä vaikka kieltosanaa ei olisikaan. Esim. epäilevät kysymykset (*Voisko sitä muka syödä?*) tai väitteet (*Tuskin enää näen häntä*) tulkitaan kielteisiksi.

2) Miten kielto vaikuttaa sijavaihteluun?

Kielto vaikuttaa objektin sijamuotoon aina, objekti tulee kieltolauseissa partitiiviin. Lisäksi kielto vaikuttaa joissain lauseissa myös subjektiin, jolloin myös kieltolauseessa subjekti vaihtuu partitiiviin. Samanlaisessa myönteisessä lauseessa sana on nominatiivissa tai genetiivissä.

Esimerkkejä lauseista, joissa on sijavaihtelu kiellon takia:

Pekka omistaa **ison asunnon** Keravalla.

Pekka ei omista **asuntoa**, hän asuu vuokralla.

Minä näin **laivan**.

Minä en nähnyt **laivaa**.

Suomessa on **presidentti**.

Suomessa ei ole **kuningasta**.

Meille tulee **kissa**.

Meille ei tule **kissaa**.

Kielto vaikuttaa myös hyvin pitkissä lauseissa. Jos kielto on lauseen alussa, lauseessa voi olla paljon sanoja välissä ja sana, jossa sijavaihtelu tapahtuu, voi olla kaukana kiellosta mutta se muuttuu silti.

Esimerkki pitkästä lauseesta: *En ollut pitkään aikaan enää uskonut löytäväni **kadonnutta koiraani**.*

Sama vaikutus on myös monilla niin kutsutuilla kieltohakuisilla sanoilla, jotka eivät ole varsinaisesti kieltomuotoja. Tällaisia ovat esimerkiksi *tuskin* ja *vaikea*.

Esimerkkejä kieltohakuisista sanoista:

Varmaan se **koira** löydetään tänään.

*Tuskin **sitä koiraa** löydetään tänään.*

Oli helppo ostaa **uusi auto**.

*Oli vaikea ostaa **uutta autoa**.*

Suomessa kielto vaikuttaa siis merkityksen mukaan, ei muodollisen kiellon mukaan. Siksi esimerkiksi muodollisesti kielteinen lause, joka kuitenkin tarkoittaa myönteistä ehdotusta, ei saa partitiivia.

Esimerkki myönteisestä merkityksestä kieltolauseessa: Eiköhän keitetä **kahvit**!

Kielto on kuitenkin melko selkeä tapaus, joka on helppo tunnistaa kaikista lauseista. Vaikeus on kuitenkin tietää, MILLAISISSA LAUSEISSA kielto vaikuttaa ja millaisissa lauseissa se ei vaikuta. Monissa kieltolauseissa totaalisija ei muutu vaan pysyy samana.